

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра підприємництва і права

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

Ханлар МАХМУДОВ

«03» вересня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(обов'язкова навчальна дисципліна)

Право (за фаховим спрямуванням)

освітньо-професійна програма

Екологія

спеціальність

101 Екологія

галузь знань

10 Природничі науки

освітній ступінь

Бакалавр

Навчально-науковий інститут

Агротехнологій, селекції та екології

Полтава
2024-2025 н.р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Право (за фаховим спрямуванням)» для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою Екологія спеціальності 101 Екологія.

Мова викладання: державна

Розробник: Павло ШВЕДЕНКО, доцент кафедри підприємництва і права, к.ю.н., доцент.

«02» вересня 2024 року

Павло ШВЕДЕНКО

Схвалена на засіданні кафедри підприємництва і права
протокол від 03.09.2024 р. № 1

Погоджено гарантом освітньої програми Екологія

«2» вересня 2024 року

(Анна ТАРАНЕНКО)

Схвалено головою ради з якості вищої освіти
спеціальності «Екологія»

(Марина ПІЩАЛЕНКО)

протокол від «2» вересня 2024 року № 1

1. Опис навчальної дисципліни

Елементи характеристики	Денна форма навчання
Загальна кількість годин	90
Кількість кредитів	3
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти (обов'язкова чи вибіркова)	обов'язкова
Семестр	5
Лекції (годин)	16
Практичні (годин)	14
Самостійна робота (годин)	60
Форма семестрового контролю	залік

2. Мета вивчення навчальної дисципліни:

З'ясування проблем теорії і практики нормативного регулювання правовідносин в галузі екології на національному та міжнародному рівнях, а також формування у здобувачів вищої освіти розуміння сучасної практики правозастосування норм законодавства з можливістю прогнозування його подальших шляхів (тенденцій) розвитку у відповідній сфері.

3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Перелік дисциплін, які передують її вивченню: «Українська мова (за фаховим спрямуванням)», «Іноземна мова (за фаховим спрямуванням)».

4. Компетентності:

Загальні:

ЗК07. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК10. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК12. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства, прав і свобод людини і громадянина України.

Фахові:

ФК04. Знання сучасних досягнень національного та міжнародного екологічного законодавства.

5. Програмні результати навчання:

ПРН 14. Уміти доносити результати діяльності до професійної аудиторії та широкого загалу, робити презентації та повідомлення.

ПРН17. Усвідомлювати відповідальність за ефективність та наслідки реалізації комплексних природоохоронних заходів.

ПРН20. Уміти формувати запити та визначати дії, що забезпечують виконання норм і вимог екологічного законодавства.

ПРН24. Розуміти і реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Співвідношення програмних результатів навчання із очікуваними результатами навчання

Програмний результат навчання (визначений освітньою програмою)	Очікувані результати навчання навчальної дисципліни
ПРН 14. Уміти доносити результати діяльності до професійної аудиторії та широкого загалу, робити	- вміння обґрунтовано відповідати на запитання, захищати свою позицію та приймати конструктивну критику - впевнене володіння голосом та увагою аудиторії, чітке

презентації та повідомлення.	дотримання регламенту (таймінгу) - здатність виділяти головний результат (меседж) і будувати навколо нього логічну розповідь. - створення якісних презентацій (слайдів, інфографіки), де акцент зроблено на логіці та наочності, а не на великій кількості тексту.
ПРН17. Усвідомлювати відповідальність за ефективність та наслідки реалізації комплексних природоохоронних заходів.	- Усвідомлення своїх прав та обов'язків, закріплених Конституцією та законами України. - Розуміння механізмів реалізації прав і захисту від їх порушень. - Здатність діяти у відповідності до принципів верховенства права. - Участь у громадському житті з повагою до прав і свобод інших громадян. - Аналіз суспільних подій і ситуацій у контексті демократичних цінностей та прав людини. - Вміння критично оцінювати дії державних органів, організацій та громадян.
ПРН20. Уміти формувати запити та визначати дії, що забезпечують виконання норм і вимог екологічного законодавства.	- Усвідомлення основних положень і вимог екологічного законодавства. - Здатність чітко визначати інформаційні запити для отримання даних про екологічну ситуацію та дотримання нормативів. - Визначення необхідних заходів для забезпечення дотримання екологічних вимог здатність контролювати виконання екологічних норм та оцінювати їх ефективність
ПРН24. Розуміти і реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	ЗВО розуміє свої права та обов'язки як члена суспільства, усвідомлює значення демократичних цінностей, верховенства права та дотримання прав і свобод людини, а також здатний реалізовувати ці принципи у громадській, професійній та особистій діяльності.

6. Методи навчання і викладання:

Словесні методи: розповідь-пояснення, бесіда, проблемний виклад. Наочні методи: ілюстрування, демонстрування. Практичні методи навчання: практичні завдання, робота з навчально-методичною літературою, нормативними документами. Інтерактивні методи: дискусії і групові обговорення. Комп'ютерні і мультимедійні методи: використання мультимедійних презентацій, елементів дистанційного навчання та відеоконтента.

7. Програма навчальної дисципліни:

Тема 1. Аграрні правовідносини поняття та структура.

Поняття та особливості аграрних правовідносин, їх елементи. Класифікація аграрних правовідносин. Юридичні факти як підстава виникнення, зміни та припинення аграрних

правовідносин. Види аграрних правовідносин. Співвідношення аграрних правовідносин з правовідносинами суміжних галузей права.

Поняття та класифікація суб'єктів аграрного права. Фізичні особи як суб'єкти аграрних правовідносин. Поняття й особливості права засновництва та права участі фізичних осіб в аграрних підприємствах. Підстави, порядок, умови та правові наслідки припинення права членства і права участі фізичних осіб в аграрних підприємствах. Наймані працівники в сільському господарстві. Правове становище спеціалістів сільського господарства.

Тема 2. Поняття юридичної особи в Аграрному праві України (АПУ).

Правове становище сільськогосподарського кооперативу

Поняття та загальна характеристика правового становища юридичних осіб як суб'єктів аграрних правовідносин. Класифікація юридичних осіб учасників аграрних правовідносин.

Поняття та основні ознаки сільськогосподарських кооперативів. Види кооперативів. Виробничі сільськогосподарські кооперативи як суб'єкти аграрного підприємництва. Обслуговуючі кооперативи та їх види. Принципи їх діяльності. Порядок створення кооперативів.

Тема 3. Правове становище фермерського господарства.

Правове регулювання ведення особистого селянського господарства.

Поняття та юридичні ознаки фермерського господарства. Порядок його створення. Вимоги до осіб, що мають право на створення фермерського господарства. Склад фермерського господарства. Порядок та підстави набуття земельних ділянок для ведення фермерського господарства.

Поняття та юридичні ознаки особистого селянського господарства. Облік особистих селянських господарств. Суб'єкти права на ведення особистого селянського господарства. Право на земельну ділянку для ведення особистого селянського господарства. Підстави набуття й правові засади використання земель. Правовий режим майна, що використовується для ведення особистого селянського господарства (суб'єкти та об'єкти права власності).

Тема 4. Земельне право в правовій системі України. Джерела земельного права України.

Поняття і предмет земельного права. Зміст і види земельних правовідносин. Суб'єкти та об'єкти земельних правовідносин. Виникнення, зміст та припинення земельних правовідносин. Правовий механізм реалізації земельно-правових норм. Методи земельного права. Принципи земельного права. Система та структура земельного права. Функції земельного права. Співвідношення та взаємодія земельного права з суміжними галузями правової системи України. Розвиток науки земельного права. Правове забезпечення земельної реформи. Поняття та особливості джерел земельного права. Класифікація джерел земельного права.

Тема 5. Поняття та особливості земельних правовідносин.

Поняття та особливості земельних правовідносин. Структура земельних правовідносин. Класифікація земельних правовідносин.

Тема 6. Поняття прав на землю. Право власності на землю.

Право землекористування: поняття, сутність.

Конституційні основи та особливості права власності на землю. Об'єктний склад права власності на землю. Суб'єкти права власності на землю. Форми права власності на землю. Підстави та порядок набуття права власності на землю. Зміст права власності на землю. Підстави та порядок припинення прав на землю. Правове регулювання обігу земельних ділянок. Охорона права власності на землю.

Право на загальне користування землею. Право на постійне користування землею. Право на оренду землі та особливості концесійного землекористування. Право на земельні сервітути. Право на користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб (емфітевзис) та для забудови (суперфіцій). Право на іпотеку землі. Право на земельну частку (пай). Підстави та порядок набуття та припинення права на користування землею. Обмеження прав на землю. Право добросусідства.

Тема 7. Правові основи управління природокористуванням та охороною довкілля (екологічне управління). Екологічні права та обов'язки громадян.

Загальна характеристика управління природокористуванням та охороною довкілля як різновид соціального управління. Поняття та види управління в галузі екології. Екологічне управління як організаційно-правовий механізм довкілля. Інституційна складова організаційно-правового механізму охорони довкілля. Система та повноваження органів управління природокористуванням та охороною довкілля загальної та спеціальної компетенції. Правове забезпечення участі громадськості в екологічному управлінні природокористуванням та охороною довкілля.

Становлення та розвиток інституту екологічних прав та обов'язків громадян, їх загальна характеристика.

Тема 8. Право власності на природні ресурси та комплекси. Право природокористування.

Поняття, зміст та особливості права власності на природні ресурси. Загальна характеристика форм права власності на природні ресурси та комплекси. Особливості права власності Українського народу на природні ресурси. Право державної власності на природні ресурси: поняття, об'єкти, суб'єкти, підстави та порядок виникнення та припинення. Право комунальної власності на природні ресурси: поняття, об'єкти, суб'єкти, підстави та порядок виникнення та припинення. Особливості правового регулювання права спільної комунальної власності на природні ресурси та комплекси. Право приватної власності на природні ресурси: поняття, об'єкти, суб'єкти, підстави та порядок виникнення та припинення.

Основні принципи природокористування. Об'єкти та суб'єкти права природокористування. Види права природокористування, їх класифікація. Право загального і спеціального природокористування та їх ознаки. Особливості користування природними ресурсами на умовах оренди.

Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	Усього	у тому числі		
		л	п	с.р
Тема 1. Аграрні правовідносини поняття та структура.	11,5	2	2	7,5
Тема 2. Поняття юридичної особи в Аграрному праві України (АПУ). Правове становище сільськогосподарського кооперативу	11,5	2	2	7,5
Тема 3. Правове становище фермерського господарства. Правове регулювання ведення особистого селянського господарства.	11,5	2	2	7,5
Тема 4. Земельне право в правовій системі України. Джерела земельного права України.	11,5	2	2	7,5
Тема 5. Поняття та особливості земельних правовідносин.	11,5	2	2	7,5
Тема 6. Поняття прав на землю. Право власності на землю. Право землекористування: поняття, сутність.	11,5	2	2	7,5
Тема 7. Правові основи управління природокористуванням та охороною довкілля (екологічне управління). Екологічні права та обов'язки громадян.	11,5	2	2	7,5
Тема 8. Право власності на природні ресурси та комплекси. Право природокористування.	9,5	2	-	7,5
Усього годин	90	16	14	60

8. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Аграрні правовідносини поняття та структура.	2
2	Тема 2. Поняття юридичної особи в Аграрному праві України (АПУ). Правове становище сільськогосподарського кооперативу	2
3	Тема 3. Правове становище фермерського господарства. Правове регулювання ведення особистого селянського господарства.	2
4	Тема 4. Земельне право в правовій системі України. Джерела земельного права України.	2
5	Тема 5. Поняття та особливості земельних правовідносин.	2
6	Тема 6. Поняття прав на землю. Право власності на землю. Право землекористування: поняття, сутність.	2
7	Тема 7. Правові основи управління природокористуванням та охороною довкілля (екологічне управління). Екологічні права та обов'язки громадян.	2
	Разом	14

9. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Аграрні правовідносини поняття та структура. Питання: Наймані працівники в сільському господарстві. Правове становище спеціалістів сільського господарства.	7,5
2	Тема 2. Поняття юридичної особи в Аграрному праві України (АПУ). Правове становище сільськогосподарського кооперативу Питання: Порядок створення кооперативів.	7,5
3	Тема 3. Правове становище фермерського господарства. Правове регулювання ведення особистого селянського господарства. Питання: Правовий режим майна, що використовується для ведення особистого селянського господарства (суб'єкти та об'єкти права власності).	7,5
4	Тема 4. Земельне право в правовій системі України. Джерела земельного права України. Питання: Поняття та особливості джерел земельного права. Класифікація джерел земельного права.	7,5
5	Тема 5. Поняття та особливості земельних правовідносин. Питання: Класифікація земельних правовідносин.	7,5
6	Тема 6. Поняття прав на землю. Право власності на землю. Право землекористування: поняття, сутність.	7,5

	Питання: Обмеження прав на землю. Право добросусідства.	
7	Тема 7. Правові основи управління природокористуванням та охороною довкілля (екологічне управління). Екологічні права та обов'язки громадян. Питання: Становлення та розвиток інституту екологічних прав та обов'язків громадян, їх загальна характеристика.	7,5
8	Тема 8. Право власності на природні ресурси та комплекси. Право природокористування. Питання: Право загального і спеціального природокористування та їх ознаки. Особливості користування природними ресурсами на умовах оренди.	7,5
	Разом	60

10. Індивідуальні завдання

Індивідуальна робота здобувачів вищої освіти не передбачена навчальним планом.

11. Оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Форми контролю програмних результатів навчання
ПРН 14. Уміти доносити результати діяльності до професійної аудиторії та широкого загалу, робити презентації та повідомлення.	Поточний контроль: виконання завдань на практичних заняттях; виконання завдань самостійної роботи; розв'язування тестів Семестровий контроль: -
ПРН17. Усвідомлювати відповідальність за ефективність та наслідки реалізації комплексних природоохоронних заходів.	Поточний контроль: виконання завдань на практичних заняттях; виконання завдань самостійної роботи; розв'язування тестів Семестровий контроль: -
ПРН20. Уміти формувати запити та визначати дії, що забезпечують виконання норм і вимог екологічного законодавства.	Поточний контроль: виконання завдань на практичних заняттях; виконання завдань самостійної роботи; розв'язування тестів Семестровий контроль: -
ПРН24. Розуміти і реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	Поточний контроль: виконання завдань на практичних заняттях; виконання завдань самостійної роботи; розв'язування тестів Семестровий контроль: -

Критерієм успішного навчання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів оцінок за запланованим результатом навчання.

Одним із обов'язкових елементів освітнього процесу є систематичний поточний контроль оволодіння компетентностями та досягнення програмних результатів навчання.

Забезпечення об'єктивності оцінювання здобувачів вищої освіти здійснюється шляхом застосування накопичувальної системи нарахування балів оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з кожної теми освітнього компоненту впродовж семестру та достовірної фіксації результатів оцінювання у журналі обліку аудиторної навчальної роботи.

Форма семестрового контролю знань здобувачів вищої освіти згідно навчального плану: екзамен.

Схема нарахування балів із навчальної дисципліни

	Виконання завдань на практичних заняттях	Виконання завдань самостійно і роботи	Тестування	Разом
Тема 1. Аграрні правовідносини поняття та структура.	5	5		10
Тема 2. Поняття юридичної особи в Аграрному праві України (АПУ). Правове становище сільськогосподарського кооперативу	5	5		10
Тема 3. Правове становище фермерського господарства. Правове регулювання ведення особистого селянського господарства.	5	5		10
Тема 4. Земельне право в правовій системі України. Джерела земельного права України.	5	5		10
Тема 5. Поняття та особливості земельних правовідносин.	5	5		10
Тема 6. Поняття прав на землю. Право власності на землю. Право землекористування: поняття, сутність.	5	5		10
Тема 7. Правові основи управління природокористуванням та охороною довкілля (екологічне управління). Екологічні права та обов'язки громадян.	5	5		10
Тема 8. Право власності на природні ресурси та комплекси. Право природокористування.	-	5		5
Тестування			25	25
Разом	35	40	25	100

Шкала та критерії оцінювання виконання вправ на практичних заняттях

Кількість балів	Критерії оцінювання
4-5 бали	Студент правильно виконав практичне завдання, спроможний пояснити методику її розв'язання та зміст застосовуваного понятійного апарату, бездоганно засвоїв теоретичний матеріал, демонструє глибокі і всебічні знання відповідної теми, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок. Показує високий рівень, що повністю забезпечує вимоги до знань, умінь, навичок та компетентностей, що викладені в робочій програмі навчальної дисципліни. Студент володіє вміннями використати набуті знання з навчальної дисципліни в практичній діяльності та при вивченні наступних предметів.
2-3 бал	Студент завдання виконав повністю, але з деякими огріхами, в цілому відповів на поставлені запитання, але не спромігся переконливо аргументувати свою відповідь, помилився у використанні понятійного

	апарату, показав недостатні знання літературних джерел, плутає поняття, додаткові питання викликають у студента невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю; Показує достатній рівень, що в основному забезпечує вимоги до знань, умінь, навичок та компетентностей, що викладені в робочій програмі навчальної дисципліни. Студент в основному володіє вміннями використати набуті знання з навчальної дисципліни в практичній діяльності та при вивченні наступних предметів.
0-1 балів	Студент завдання не виконав, не опанував навчальний матеріал теми дисципліни, дає неправильну відповідь на запитання, показує незадовільне знання понятійного апарату і літературних джерел, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, цілісність розуміння матеріалу з теми дисципліни відсутні, практичні навички не сформовані. Показує низький рівень, що не забезпечує вимоги до знань, умінь, навичок та компетентностей, що викладені в робочій програмі навчальної дисципліни. Студент не забезпечує практичної реалізації задач, що формуються при вивченні предмета.

Шкала та критерії оцінювання виконання тестів

Вид контролю: розв'язування тестів

Кількість заходів: 1

Мета тестового контролю: перевірка успішності засвоєння студентами теоретичного матеріалу та рівня сформованості вмінь і навичок з тем дисципліни.

Час виконання: 50 хвилин

Структура тесту: тест складається з 25 завдань. Відповіді на завдання тесту не потребують словесного вираження думок, а тільки вибору однієї правильної відповіді із запропонованих варіантів.

Шкала та критерії оцінювання виконання завдань самостійної роботи

Кількість балів	Критерії оцінювання
5 бали	Завдання виконане самостійно, повністю без допомоги викладача, має високий рівень поінформованості, потрібний для прийняття рішень; добирає самостійно інформаційні джерела, що відповідають завданню; користується широким арсеналом засобів доказу власної думки; розв'язує складні проблемні завдання як навчального, так і практичного характеру; має здібності системно-наукового аналізу та прогнозування явищ; уміє створювати та розв'язувати проблеми; робить висновки і пропонує рішення для складних навчальних і виробничих ситуацій; володіє вміннями творчо-пошукової діяльності. Рівень сформованості фахових умінь: високий – здатність працювати автономно та володіння умінь творчо-пошукової діяльності.
3-4 бали	Завдання виконані повністю, але з деякими огріхами, самостійно здійснює інформаційний пошук і володіє способами систематизації інформації; здатний до самостійного опрацювання навчального матеріалу; у власній аргументації використовує загально-відомі докази, виконує дослідницькі завдання, але потребує консультації викладача; робить висновки і приймає рішення у складних ситуаціях після консультації з викладачем; володіє вміннями творчо-пошукової діяльності.

	Рівень сформованості фахових умінь: достатній – застосовує набуті знання у стандартних практичних ситуаціях.
1-2 бал	Завдання виконано з допомогою викладача й відзначається неповнотою викладу думок; не завжди вміє чітко і точно інтерпретувати отриману інформацію у контексті своєї діяльності; наводить аргументи, робить необхідні висновки; може зіставляти, узагальнювати й систематизувати інформацію під керівництвом викладача; вільно застосовує вивчений матеріал лише у стандартних навчальних ситуаціях. Рівень сформованості фахових умінь: середній – уміння вибирати відомі способи дій для виконання фахових завдань
0 балів	Необхідні завдання, передбачені навчальною програмою не виконані; не має елементарних умінь працювати з навчальною інформацією; виявляє вміння користуватися бібліотекою, однак не докладає зусиль для пошуку необхідної інформації; не має навичок працювати з джерельною базою; необхідні практичні вміння і навички не сформовані. Рівень сформованості фахових умінь: низький – володіння умінням здійснювати первинну обробку навчальної інформації без подальшого її аналізу.

10. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачене при вивченні навчальної дисципліни (за потреби)

Засоби навчання: інформаційний супровід із використанням платформи Moodle; комп'ютер (ноутбук) – 1 шт.; пристрій мультимедійний (проектор) – 1 шт.; проєкційний екран – 1 шт.; телевизор – 1 шт.; DVD плеєр – 1 шт.; презентації.

Перелік обладнання необхідного для вивчення навчальної дисципліни забезпечує навчально-наукова лабораторія охорони праці.

11 Політика навчальної дисципліни

1. Щодо термінів виконання та перескладання: практичні завдання, завдання із самостійної роботи, які здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-30%). Здобувач вищої освіти може бути недопущеним до семестрового контролю з навчальної дисципліни у разі набрання кількості балів менше ніж межа незадовільного навчання. Кафедра на своєму засіданні приймає рішення про недопущення такого здобувача вищої освіти до семестрового контролю з відповідної навчальної дисципліни та повідомляє про це директорат навчально-наукового інституту, шляхом подання витягу з протоколу засідання кафедри. Директор навчально-наукового інституту своїм розпорядженням не допускає здобувача вищої освіти до семестрового контролю з відповідної навчальної дисципліни. Здобувач вищої освіти, який був не допущений до семестрового контролю з певної навчальної дисципліни, має підсумкову академічну заборгованість. Перескладання поточного та підсумкового контролю відбуваються за наявності поважних причин із дозволу деканату. Повторне проходження контрольного заходу для ліквідації підсумкової академічної заборгованості допускається не більше двох разів із навчальної дисципліни: один раз викладачеві, другий – комісії, яку формує директор навчально-наукового інституту за участю викладачів відповідної кафедри. Отримана оцінка у разі другого повторного проходження контрольного заходу є остаточною.

2. Щодо академічної доброчесності: здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодексу академічної доброчесності та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавського державного аграрного університету, Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в Полтавському державному аграрному університеті, Порядку перевірки академічних текстів на наявність текстових запозичень у Полтавському державному аграрному університеті.

3. Щодо відвідування занять: навчання здобувачів вищої освіти, що передбачає проведення навчальних занять згідно розкладу упродовж навчального року передбачає їх безпосередню участь в освітньому процесі. Відвідування здобувачами вищої освіти всіх видів навчальних занять є обов'язковим. Відмітка про відвідування занять здобувачами здійснюється в журналі обліку аудиторної навчальної роботи викладача.

4. Щодо зарахування результатів неформальної / інформальної освіти: на здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті перед опануванням даної освітньої компоненти. Особливості неформального / інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.

5. Щодо оскарження результатів оцінювання: після оголошення результатів поточного або семестрового контролю здобувач освіти має право звернутися до викладача з проханням надати роз'яснення щодо отриманої оцінки. У разі неможливості спільного врегулювання ситуації здобувач вищої освіти має право оскаржити результати контрольних заходів. Підставами для оскарження результату оцінювання можуть бути: недотримання викладачем системи оцінювання, вказаної у робочій програмі навчальної дисципліни, необ'єктивне оцінювання та/або наявність конфлікту інтересів, якщо про його існування здобувачу вищої освіти не було і не могло бути відомо до проведення оцінювання. Результат оцінювання може бути оскаржений не пізніше наступного робочого дня після його оголошення. Для оскарження результату оцінювання здобувач вищої освіти звертається з письмовою заявою до директора навчально-наукового інституту, яку розглядає апеляційна комісія, сформована розпорядженням директора інституту. Апеляційна комісія протягом трьох робочих днів ухвалює рішення про наявність або відсутність підстав оскарження результату оцінювання. Присутність здобувача вищої освіти на засіданнях апеляційної комісії є обов'язковою. Висновки апеляційної комісії оформляються відповідним протоколом і доводяться до відома здобувача вищої освіти і викладача. Результатом розгляду апеляції є прийняття апеляційною комісією одного з двох рішень: попередня оцінка знань здобувача вищої освіти відповідає рівню досягнення результатів навчання і не змінюється або попередня оцінка знань здобувача вищої освіти не відповідає рівню досягнення результатів і здобувач заслуговує іншої оцінки (вказується нова оцінка відповідно до чинної в Університеті шкали оцінювання результатів навчання). За результатом апеляції оцінка результатів навчання здобувача вищої освіти не може бути зменшена.

14. Рекомендовані джерела інформації

Нормативні:

1. Конституція України : Прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80.#Text>
2. Цивільний кодекс України № 435-ІІІ від 16.01.2003.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
3. Господарський кодекс України № 436-ІІІ від 16.01.2003.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15/card2#Card>
4. Земельний кодекс України від 25.10.2001 № 2768-ІІІ
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>
5. Закон України «Про охорону навколишнього середовища» № 1268-ІІІ від 26.06.91, ВВР, 1991, № 4
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>
6. Закон України «Про оренду землі» від 06.10.1998 № 161-ІІІІ
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/161-14#Text>

Основні:

7. Аграрне право. Підручник. Видання 2-ге, змінене (Ювілейна серія «НЮУ 215 років»). За редакцією А.М. Статівки. Харків: Право, 2021. 416 с.
8. Земельне право : підручник НУ «ЮАУ ім. Ярослава Мудрого»; за ред. М. В. Шульги. Харків : Право, 2021. – 520 с.
9. Шульга М. В., Гордєєв В.І., Санніков Д. В. Земельне право. Посібник для підготовки до іспиту. Харків: Право, 2023. 278 с.
10. Екологічне право: підручник / [А. П. Гетьман, Г. В. Анісімова, Є. П. Суєтнов та ін.] ; за ред. А. П. Гетьмана ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – Харків : Право, 2024. – 1008 с.

Допоміжні:

11. Дубович О., Шведенко П., Кальян О. Цивільний позов в кримінальному процесі. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2023. № 5(11). С. 247–262. URL: <http://surl.li/krfs>
12. Кальян О.С., Купчення Л.І., Шведенко П.Ю. Окремі питання захисту прав суб'єктів природоохоронних відносин у сільськогосподарському виробництві. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. 2023. № 3. С.215-218. URL : <http://surl.li/krfru>
13. Ilona Yasnolob, Tetyana Chayka, Oleg Gorb, Pavel Shvedenko, Nadiia Protas, Ivan Tereshchenko. Comparative and legal analysis of foreign experience of credit and state support of agricultural producers. *Journal of Environmental Management and Tourism* 2017. p. 1442-1450 (Scopus).
14. Shvedenko P. Comparative and legal analysis of foreign experience of credit and state support of agricultural producers. *Management of 21st century: globalization challenges*. Collective Scientific Monograph. Prague 1, Czech Republic, 2018. p. 463-468. (Monograph).
15. Yasnolob, I.O., Chayka, T.O., Gorb, O.O., Kalashnyk, O.V., Konchakovskiy, Ye.O., Moroz, S.E., Shvedenko, P.Yu. (2019). Using resource and energy-saving technologies in agricultural production as a direction of raising energy efficiency of rural territories. *Ukrainian Journal of Ecology*, 9(1), 244-250. (Scopus).
16. Gorb, O., Yasnolob, I., Chayka, T., Shvedenko P. Ecological-agrochemical land evaluation and classification under organic farming. *Journal of Environmental Management and Tourism*, 2020, 11(6), стр. 1588–1595 (Scopus).
17. Demianenko, N., Yasnolob, I., Gorb, O., Shvedenko, P., Bardina, T. Innovative approaches to the formation and development of the startup ecosystem. *Journal of Environmental Management and Tourism*, 2021, 12(3), стр. 668–676 (Scopus).
18. Shevchenko, N., Marukhlenko, O., Trach, O., Shvedenko, P., Dubovych, O. The Use of Data Analytics in Public Administration for Corruption Prevention During Hybrid Warfare, *Pakistan Journal of Criminology*, 2024, 16(2), страницы 943–958. (Scopus).

Інформаційні ресурси:

19. Законодавство України: офіційний сайт Верховної Ради України. URL : <http://zakon.rada.gov.ua>.
20. Офіційний сайт Президента України. URL : <http://www.president.gov.ua>.
21. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. – URL : <http://www.kmu.gov.ua>.
22. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. URL : <http://www.nbuv.gov.ua/>
23. Бібліотека українських підручників. URL : <http://pidruchniki.ws/pravo>.
24. European Court of Human Rights. URL : <https://hudoc.echr.coe.int>
25. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Page/1>
26. Офіційний сайт Верховного Суду. URL : <https://supreme.court.gov.ua>.
27. Пошуково-аналітичний портал “Суд на долоні”. URL : <https://conp.com.ua>
Опендатабот : сторінка пошуку судових рішень. URL : <https://court.opendatabot.ua>